

Rapportage

Veehouders Verdiene Beter!

Onderzoek naar verbeteringen in het verdienmodel en
duurzaamheidsbeloningen voor Nederlandse veehouders

Mei 2024

Inhoud

2	Inhoudsopgave
3	Inleiding
4	Methode van onderzoek
7	Achtergrond van de doelgroep
9	Samenvatting
10	Resultaten
10	<i>Huidig inkomen</i>
15	<i>Realistisch inkomen</i>
23	<i>Duurzaamheidsmaatregelen</i>
34	<i>Mening van de veehouder</i>

Inleiding

Het rapport dat voor u ligt, is het resultaat van een marktonderzoek uitgevoerd door Prosu in opdracht van TAPP Coalitie onder Nederlandse veehouders. Dit onderzoek is opgezet om inzicht te krijgen in de meningen en behoeften van veehouders ten aanzien van mogelijke verbeteringen in hun verdienmodel en de beloningen voor duurzaamheid in de sector. Het doel is om beleidsmaatregelen te identificeren die zowel via de markt als via de overheid kunnen bijdragen aan een eerlijker inkomen en duurzamere bedrijfsvoering.

De bevindingen in dit rapport zijn gebaseerd op een enquête waaraan 453 veehouders hebben deelgenomen. Deze groep bestaat uit 393 reguliere veehouders die representatief zijn voor Nederland. Daarnaast is de vragenlijst gedeeld onder veehouders die lid zijn bij één van de bij TAPP Coalitie of GroenBoerenPlan (GBP) aangesloten belangenorganisaties, zoals biologische veehouders, Caring Farmers of het Netwerk GRONDig. Deze 60 respondenten, die zich vaak meer inzetten voor biologische en duurzame landbouwpraktijken, bieden een waardevol vergelijkingspunt met de overige deelnemers.

De resultaten zijn zowel telefonisch als via een digitale enquête verzameld en geven een representatief beeld van de huidige standpunten en wensen van de veehouders. De groep van 453 veehouders is in het onderzoek niet meegenomen, omdat er een oververtegenwoordiging in zou zitten van biologische veehouders. Daarom is voor het representatieve deel van de veehouders alleen uitgegaan van de enquête resultaten van de groep 393 reguliere veehouders.

De meest opvallende uitkomst is dat 53% van de veehouders een Duits dierenwelzijns plan steunt – ook in Nederland - voor een hogere btw op vlees, zuivel en eieren, mits de extra btw-opbrengsten worden gebruikt om boeren twintig jaar lang en eenmalig vergoedingen te geven voor dier- en milieuvriendelijke stalaanpassingen, zowel in Duitsland als in het buitenland.

INLEIDING

Methode van onderzoek

Datacollectiemethode

De data is verkregen door het afnemen van telefonische en digitale interviews. Interviews zijn afgenomen van week 17 tot week 21 van 2024.

De respondenten zijn geselecteerd uit de Nationale Agrarische Database van Prosu. De doelgroep bestaat uit Nederlandse veehouders met de volgende kenmerken:

- Melkveehouders met minimaal 50 melkkoeien.
- Pluimveebedrijven met minimaal 10.000 stuks pluimvee.
- Varkenshouders met minimaal 500 varkens.

In de onderstaande tabel wordt de verdeling per doelgroep weergegeven. In deze rapportage noemen we de representatieve groep van 393 veehouders 'Algemeen' en de aparte groep met 60 ondervraagde veehouders 'TAPP-Leden/GBP', samengevat als 'TAPP-leden'.

Doelgroep	Algemeen	TAPP-Leden/GBP	Totaal
Melkvee	231	37	268
Pluimvee	54	2	56
Varkens	108	15	123
Gemengd	0	6	6
Totaal	393	60	453

Representativiteit

De totale populatie van deze Nederlandse veehouderijbedrijven bestaat uit 15.859. Vanuit deze doelgroep hebben 393 respondenten deelgenomen aan dit onderzoek. Hierdoor hebben de resultaten een betrouwbaarheidsniveau van 95% met een foutmarge van 5%.

INLEIDING

Achtergrond van de doelgroep.

Leeftijd

De gemiddelde leeftijd van de respondent is 54,5 jaar.

Er zijn 183 respondenten onder de 55 jaar en 263 respondenten boven de 55 jaar oud. Zeven respondenten wilde niet de leeftijd aangeven.

Politieke voorkeur

	Algemeen	TAPP-Leden/GBP	Totaal	Percentage
BBB	211	21	232	51,2%
Belang van Nederland	1		1	0,2%
CDA	22	2	24	5,3%
ChristenUnie	1		1	0,2%
D66		2	2	0,4%
FvD	5	1	6	1,3%
JA21	1		1	0,2%
Niet gestemt	10	2	12	2,6%
NSC	13	2	15	3,3%
Partij voor de Dieren		2	2	0,4%
PvdA	1	9	10	2,2%
PVV	10	1	11	2,4%
SGP	34	8	42	9,3%
VVD	23	2	25	5,5%
Weet niet meer	1		1	0,2%
Wil niet zeggen	60	8	68	15,0%
Totaal	393	60	453	

Politieke voorkeur veehouders uit enquête vergelijkbaar met stemgedrag van alle veehouders

	Stemgedrag boeren in november 2023 volgens Nieuwe Oogst	Stemgedrag volgens Prosu enquête onder stemmers (n=322; bijv. BBB: 211 van 322 = 66%)
BBB	70%	66%
CDA	8%	7%
SGP	7%	10%
NSC	5%	4%
VVD	5%	7%
PVV	2%	3%
Forum	2%	2%
Overig	1%	1%
	100%	100%

Representatieve groep 393 veehouders

Lid van landbouw organisatie	Aantal (n=393)	Percentage
LTO Nederland	232	58 % *)
Melkveehouders vakbond NMV of DDB	59	15 %
POV (varkenshouderij)	43	11 %
Agractie	22	5 %
Farmers Defense Force	17	4 %
NAJK	13	3 %
BioHuis / Biologische veehouderij	12	3 %
Netwerk Grondig / Caring Farmers/ BD	5	1 %
Totaal	403 (10 boeren van 2 clubs lid)	100%

*) 53% van de Nederlandse boeren is aangesloten bij LTO-Nederland volgens hun website

Groep 60 veehouders lid van organisaties aangesloten bij TAPP of GroenBoerenPlan

Lid van landbouw organisatie	Partner TAPP Coalitie	Partner Groen Boeren Plan	Aantal (n=60)	Percentage
Biohuis (biologische veehouders)		X	37	44 %
Melkveehouders Netwerk GRONDig	X		21	25 %
BD-Vereniging	X	X	12	14 %
Caring Farmers	X	X	11	13 %
Herenboeren		X	2	2 %
Totaal			83 (23 boeren lid van 2 clubs)	

Representativiteit 231 melkveehouders in enquête

Melkveehouders Lidmaatschap	Aantal	In %	In Enquete Prosu aantal melkveehouders	Enquete Prosu % lid
LTO	9.246	68%	136	59%
NMV	3000	22%	39	16%
Lid van DDB	2000	15%	20	9%
NAJK	2000	15%	13	3,3%
Netwerk GRONDig	1000	7%	3	3%
Biohuis melkvee	531	3,9%	12	5%
Caring Farmers (melkvee)	100	1%	1	0,5%
Totaal melkveehouders	13.597	100%	231	100%

INLEIDING

Achtergrond van de doelgroep.

Op deze pagina wordt de achtergrond van de doelgroep verder toegelicht.

Belangenorganisaties

Totaal zijn 393 complete enquêtes ingevuld onder 231 melkveehouders, 108 varkenshouders en 54 pluimveehouders. Van deze 393 veehouders was 59 procent lid van LTO-Nederland (232 veehouders), 15 procent van NMV of DDB (melkveehouderij vakbonden, resp. 39 en 20 veehouders) 11 procent van POV (varkenshouderij vakbond), 6 procent van Agractie (22 veehouders), 4 procent van Farmers Defence Force (17 veehouders), 3 procent van NAJK (13 jonge boeren), 16 van NVP (4 procent) en 3 procent van BioHuis (12 biologische veehouders). Drie veehouders zijn aangesloten bij Netwerk Grondig, 1 bij Caring Farmers en 1 bij de BD-vereniging.

Van de groep van 60 veehouders (waarbij hun sector organisatie is aangesloten bij TAPP Coalitie of GBP) zijn er 37 aangesloten bij Biohuis (biologische landbouw), 21 bij Melkveehouders Netwerk GRONDig, 12 bij de BD-Vereniging, 11 bij Caring Farmers en 2 bij Herenboeren. Blijkbaar zijn 21 van de 60 veehouders van meerdere organisaties lid. Dit geldt ook voor hun lidmaatschappen met LTO-Nederland (24 veehouders), POV (4), NAJK (3), DDB (3), NMV (2), NVP en Farmers Defence Force (1).

Een veehouder kan zich bij meerder belangenorganisaties hebben aangesloten.

Samenvatting

Het onderzoek laat zien dat de meerderheid van de veehouders openstaat voor milieuvriendelijke belastingmaatregelen, mits deze gepaard gaan met eerlijke inkomenscompensaties. Dit onderzoek benadrukt de bereidheid van veehouders om duurzame maatregelen te ondersteunen en biedt inzicht in hun voorkeuren en wensen richting het nieuwe kabinet.

Veehouders steunen BTW-verhoging op vlees

Een aanzienlijk deel van de veehouders steunt een belastingmaatregel vergelijkbaar met het Duitse 'Tierwohl Cent'-model, waarbij consumenten iets meer betalen voor vlees, zuivel en eieren via een BTW-verhoging. De opbrengsten hiervan worden gebruikt om boeren te vergoeden voor dier- en milieuvriendelijke stalaanpassingen. Daarnaast benadrukken de veehouders de noodzaak van een hogere prijs voor hun producten, waarbij velen aangeven dat ze een prijsverhoging van minstens 11% of zelfs minstens 21% nodig hebben om een eerlijk inkomen te verdienen.

Liever vleestaks dan milieubelasting

Het onderzoek toont ook aan dat de meeste veehouders liever een vleestaks voor consumenten zien dan een milieubelasting die zijzelf moeten betalen, indien de milieukosten van vlees ergens in rekening gebracht moeten worden. Verder vinden veel veehouders dat supermarkten verplicht moeten worden om een eerlijke prijs voor hun producten te betalen. Er is ook brede steun voor een EU-importheffing op producten zoals soja, vlees, eieren en zuivel die geproduceerd zijn met lagere milieu- of dierenwelzijnsstandaarden dan in de EU.

Biologische boeren verwachten meer

Onder de veehouders die lid zijn van een boerenorganisatie die bij de TAPP Coalitie of bij het GroenBoerenPlan is aangesloten, is de steun voor deze maatregelen nog groter. Deze groep veehouders, waaronder veel biologische boeren, laat zien dat zij zeer positief staan tegenover belastingmaatregelen en een EU landbouw emissie handelssysteem, zolang dit bijdraagt aan een eerlijker inkomen.

Het onderzoek onderstreept dat veehouders innovatieve oplossingen verwelkomen die zowel het milieu als hun eigen economische positie verbeteren, maar dat zij duidelijke verwachtingen hebben van het nieuwe kabinet en de landbouwminister.

RESULTATEN

Huidig inkomen

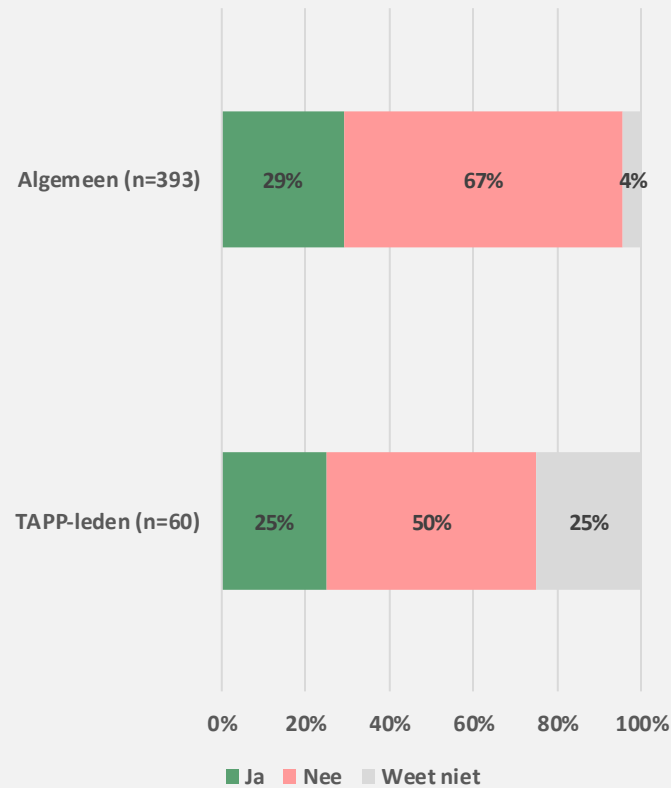

Eerlijk inkomen

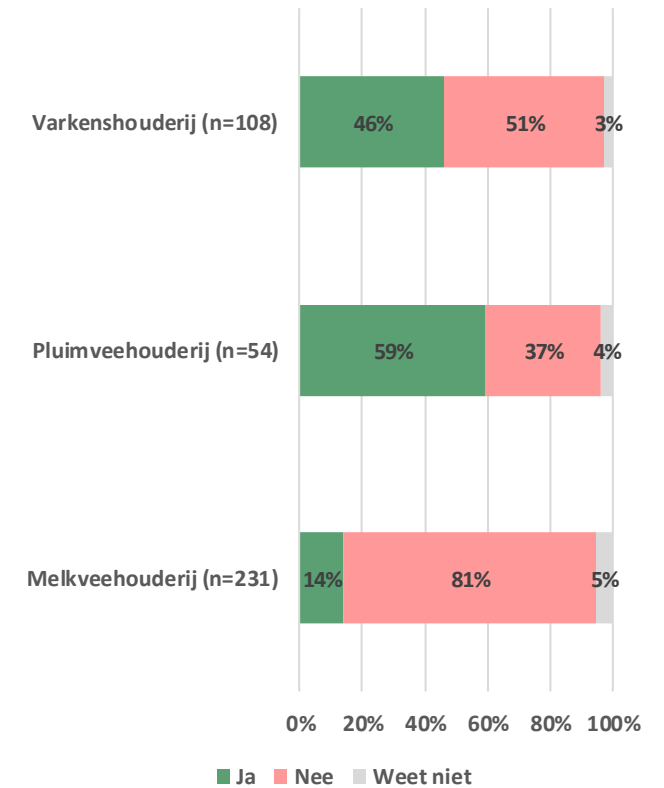
Denkt u dat u momenteel een eerlijk inkomen verdient voor uw veehouderij?

- Slechts 29% van de veehouders vindt dat ze momenteel een eerlijk inkomen verdienen.
- Een meerderheid van 67% vindt dat ze geen eerlijk inkomen ontvangen.
- Melkveehouders zijn het meest ontevreden, met slechts 14% die aangeeft een eerlijk inkomen te verdienen en 81% die dit niet vindt.
- Pluimveehouders zijn positiever, met 59% die vindt dat ze een eerlijk inkomen ontvangen, tegenover 37% die dit niet vindt.

Percentage veehouders dat denkt een eerlijke inkomen te verdienen.

Percentage veehouders dat denkt een eerlijk inkomen te verdienen.

Waarom denkt u dat u momenteel geen eerlijk inkomen verdient?

Aan respondenten die aangeven geen eerlijk inkomen te verdienen is gevraagd dit toe te lichten. Op deze pagina staan voorbeelden van antwoorden die door respondenten zijn gegeven.

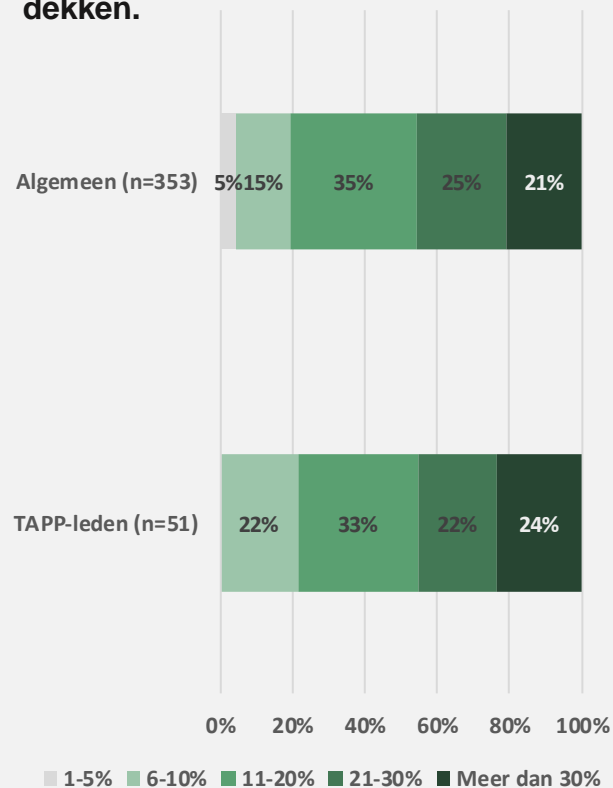
- *Er wordt van alles van mij verwacht terwijl ik maar moet afwachten of de markt dat wil betalen.*
- *Melkprijzen zijn te laag in verhouding wat je er voor moet doen*
- *Wanneer producten in de winkel vier keer zo duur zijn als wij wat wij ervoor krijgen is er iets mis.*
- *Het kostenpakket is schokkend omhoog gegaan en de melkprijs is niet mee gestegen.*
- *Ik werk met hart voor de omgeving en ben bereid om een stapje harder te hollen voor een gezonde en mooie leefomgeving. Maar het collectief waardeert deze inzet nog onvoldoende. Inkoopers bepalen nu de prijs.*
- *Geen eerlijk beleid. De kosten rijzen de pan uit.*
- *De kosten zijn hoger dan de baten.*
- *Als ik kijk wat andere mensen verdienen dan zijn veel sectoren de afgelopen tijd 10% gestegen maar de boer niet.*
- *De kapitalen die zijn gemoeid voor 1 liter melk, zoals grond, productierechten en vergunningen, zijn te hoog voor de opbrengst.*
- *Er zit een groot verschil tussen de winkel en de boer*
- *De verhouding klopt niet. De producten en de kosten kunnen niet doorgerekend worden aan de consument.*
- *Voor een biologisch product ligt de kostprijs door relatief veel handarbeid hoog, terwijl het voedsel goedkoop moet blijven in de supermarkt. Hierdoor wordt de boer uitgeknepen.*
- *We draaien technisch goed volgens de biologische regelgeving maar dan nog hebben we moeite om te verdienen.*
- *De verkoopprijs van BD melk is in vergelijking met andere melkstromen en de extra voorwaarden te laag en niet in balans.*
- *We worden onderdrukt door de grote inkooporganisatie. Qua regelgeving er wordt steeds meer gevraagd om aan te voldoen maar daar staat eerder negativiteit tegenover in plaats van waardering.*
- *Er is geen goed verdienmodel*
- *Wij zijn de laatste schakel in de keten en kunnen geen prijsverhogingen doorvoeren zoals de verwerkende industrie.*

Stijging huidig inkomen

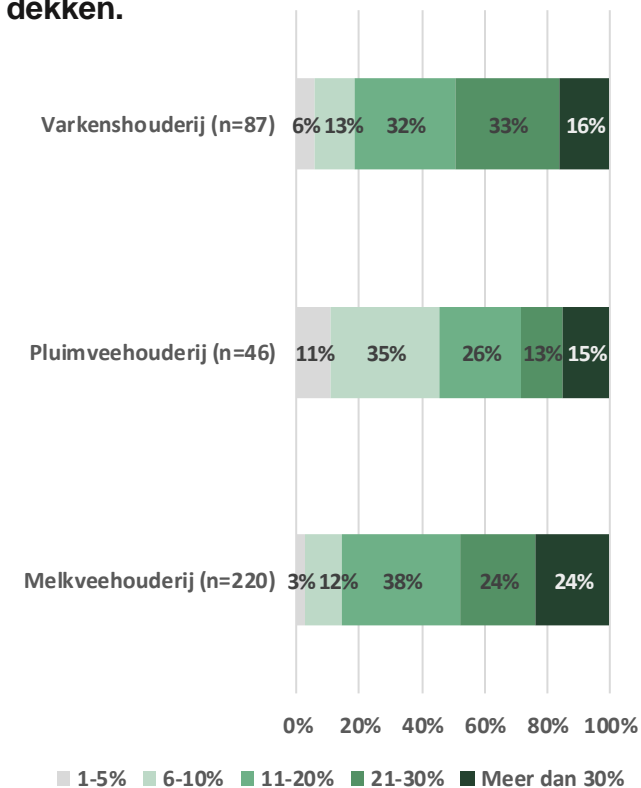
Met hoeveel procent zou de verkoopprijs van uw producten de komende jaren moeten stijgen om een eerlijk inkomen te realiseren en aanvullende maatregelen op het gebied van milieu en/of dierenwelzijn te financieren?

- 80% heeft een meerprijs nodig van minstens 11%.
- De helft spreekt pas van een eerlijke prijs als supermarkten hen ten minste 21% extra betalen.

Meerprijs die veehouders zeggen nodig te hebben om van een eerlijk inkomen te spreken om kosten te dekken.

Meerprijs die veehouders zeggen nodig te hebben om van een eerlijke inkomen te spreken om kosten te dekken.

Conclusies huidig inkomen

Het onderzoek toont aan dat een groot deel van de Nederlandse veehouders ontevreden is over hun huidige inkomen. Slechts 28% van de veehouders vindt dat ze een eerlijk inkomen verdienen, terwijl 64% dit niet zo ervaart. Melkveehouders zijn het meest ontevreden, met 81% die aangeeft geen eerlijk inkomen te ontvangen, terwijl pluimveehouders met 59% relatief positiever zijn.

De belangrijkste redenen voor deze ontevredenheid zijn de lage prijzen die boeren krijgen voor hun producten in verhouding tot de winkelprijzen, de sterk gestegen kosten die niet worden gecompenseerd door hogere inkomsten, en een gevoel van onderwaardering voor hun inspanningen en duurzaamheid. Boeren ervaren dat ze als laatste schakel in de keten weinig invloed hebben op de prijsbepaling, terwijl de markt en inkopers de prijzen domineren. Er is een duidelijke behoefte aan eerlijke compensatie en betere waardering voor de boerensector.

In het kader van het concept landbouwakkoord zouden Nederlandse supermarkten afspraken maken over een hogere standaard (milieu, dierenwelzijn) voor voedsel, waarbij Nederlandse boeren dan een meerprijs zouden krijgen, vergelijkbaar met het programma Beter voor Natuur en Boer van Albert Heijn. De noodzaak om alsnog tot dit soort afspraken te komen is wat betreft de veehouders uit deze enquête groot. Dit geldt evenzeer voor (meer) prijzen voor biologische boeren.

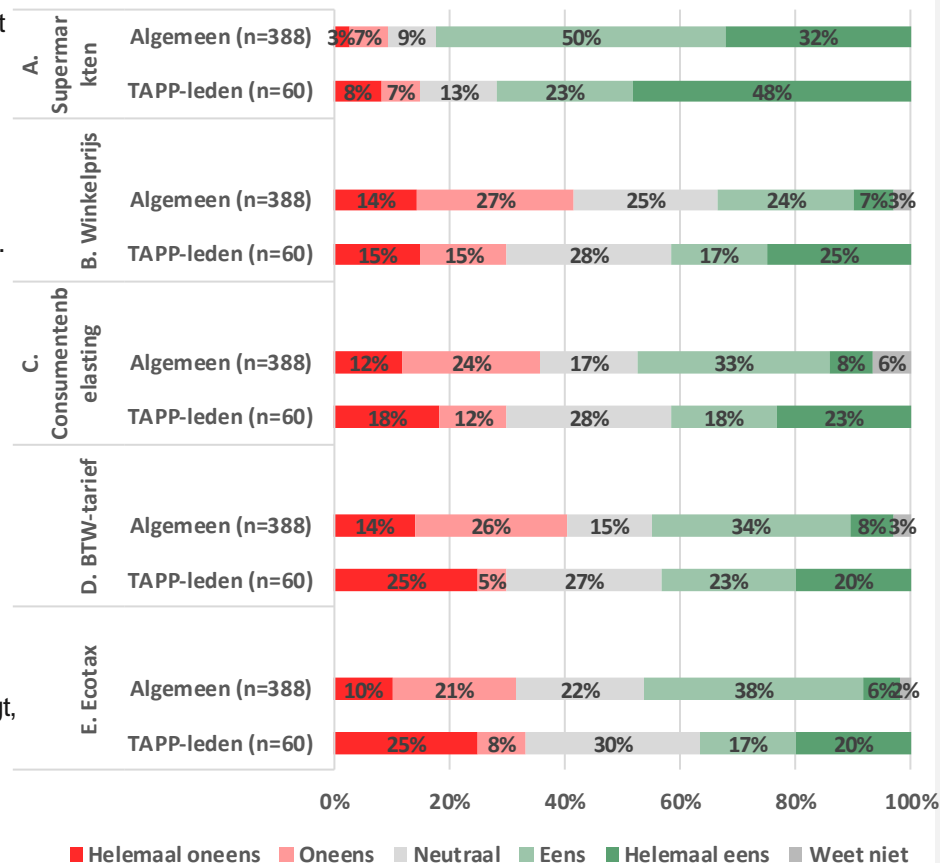
RESULTATEN

Realistisch inkomen

Stellingen consumentenprijs

Deel I

- A. Supermarkten in NL moeten net als in sommige andere EU landen zoals Spanje wettelijk verplicht worden een minimaal kostendekkende prijs te betalen aan boeren, incl. meerprijs duurzaamheid/dierwelzijn, met hoge boetes bij overtreding.
- B. Het effect van de vleesproductie op het milieu moet in de winkelprijs van vlees worden verwerkt.
- C. Een consumentenbelasting op vlees of zuivel is een beter beleidsinstrument om rekening te houden met de milieukosten van vleesproductie dan een milieuheffing bij boeren zelf..
- D. Het normale BTW-tarief (van 9% naar 21%) mag ingevoerd worden op vlees als die meerprijs blijvend terug gaat naar veehouders voor duurzaamheids- en/of dierwelzijnsmaatregelen naar keus.
- E. Als een ecotax, accijns of consumentenbelasting op vlees, zuivel of eieren mijn inkomsten verhoogt, zou ik het steunen.

- Een aanzienlijk deel van de veehouders is het eens met de stelling dat supermarkten wettelijk verplicht moeten worden om een kostendekkende prijs te betalen. Onder TAPP-leden is 71% het hiermee eens of helemaal eens, vergeleken met 82% van de algemene veehouders.
- Als gevraagd wordt of milieubelastingen op vlees en zuivel door de consument of door de veehouder betaald moeten worden, kiezen de meeste boeren voor de consument.
- Er zijn net iets meer voorstanders dan tegenstanders onder veehouders voor het verhogen van de BTW op vlees als die meerprijs teruggesluisd wordt naar veehouders voor een hogere inkomen (voor o.a. milieu/dierwelzijn). Maar de voorstanders hebben net geen meerderheid.

Stellingen consumentenprijs

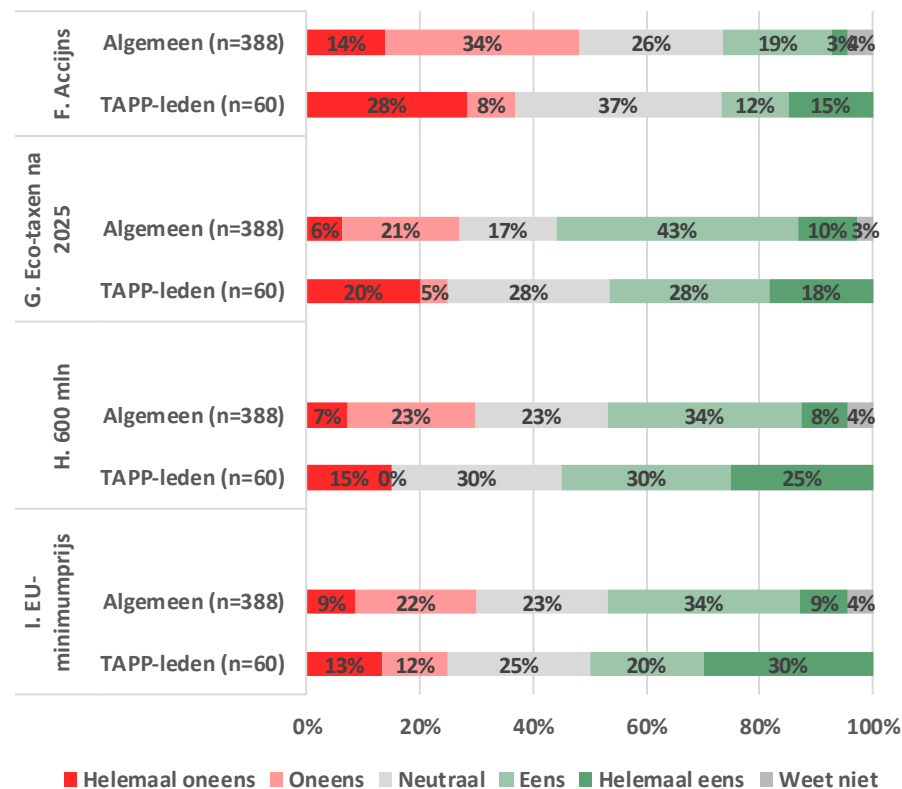
Deel II

F. Nederland kende al vanaf de middeleeuwen tot aan de 2e wereldoorlog een accijns op vlees, dat zou ook nu nog prima bij Nederland passen.

G. Ik sta achter het voorstel uit de LTO toekomstvisie 2030 dat er na 2025 eco-taxen op voedsel voor consumenten mogen komen waarbij de heffingsopbrengst terug gaat naar boeren, indien supermarkten geen kostendeekkende meerprijs beloning betalen aan boeren.

H. In het concept landbouwakkoord stond dat boeren 600 mln euro per jaar extra krijgen voor betalingen voor klimaat, water, natuur en dierenwelzijn vergoed uit de voorgestelde consumentenheffingen op voedsel. Een nieuw kabinet moet dat alsnog regelen.

I. Om alle EU-boeren een kostendeekkende prijs inclusief hogere milieu- en dierenwelzijnsseisen te bieden, moet binnen de veehouderij een EU-minimumprijs worden ingevoerd. Dit moet gekoppeld worden met een flexibele productiebeheersing, vergelijkbaar met de eerdere melkquotering.

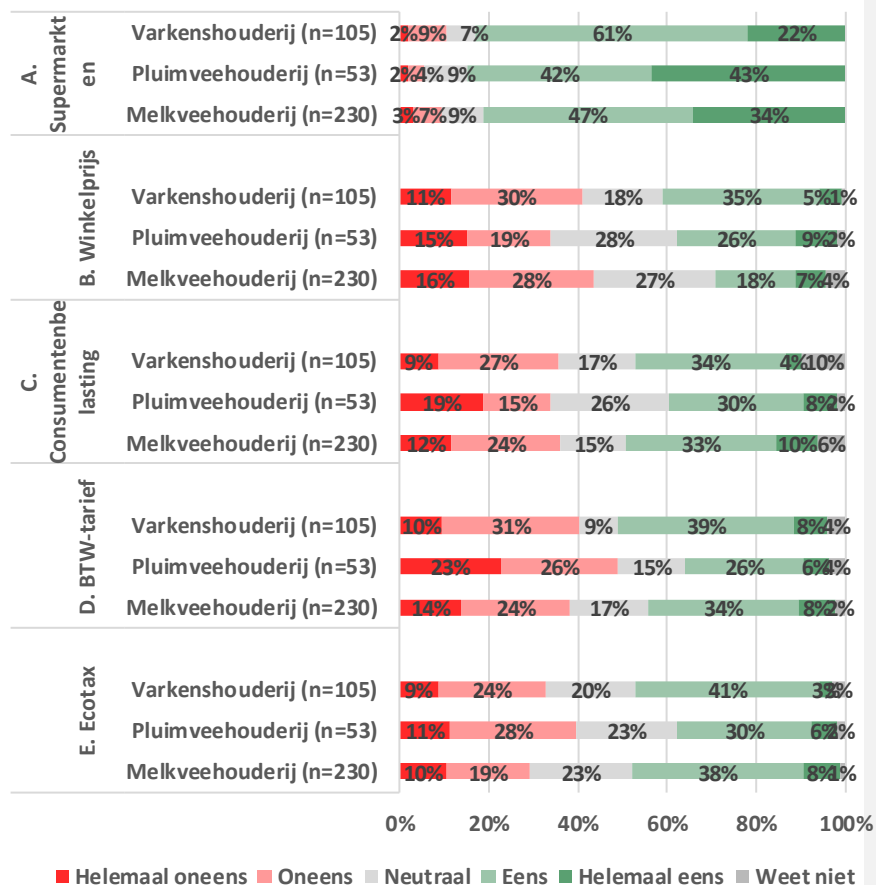

- Er is een meerderheid van 53% van de veehouders in Nederland voor een eco-taks op voedsel voor consumenten vanaf 2025, waarbij de heffing terug gaat naar boeren (voorstel uit LTO-toekomstvisie).
- De steun voor alleen een accijns op vlees (zonder dat heffingsinkomsten gebruikt worden om boeren financieel te steunen) is beperkt. Toch steunt nog 27% van de TAPP-leden en 22% van de algemene veehouders dat idee van een accijns op vlees.
- Er is bij de TAPP-leden een meerderheid voor het plan uit het concept landbouwakkoord voor 600 miljoen euro jaarlijks voor groene maatregelen voor boeren, betaald uit een consumentenheffing. Die meerderheid is er niet bij de representatieve groep veehouders.
- Eenzelfde situatie doet zich voor bij Europese prijsregulerende maatregelen, waarbij 50% van de TAPP-leden dat steunen, tegenover 43% van de representatieve groep veehouders.
- Op de volgende pagina worden de resultaten gesplitst naar doelgroep.

Stellingen consumentenprijs

Deel I – Per doelgroep

- A. Supermarkten in NL moeten net als in sommige andere EU landen zoals Spanje wettelijk verplicht worden een minimaal kostendekkende prijs te betalen aan boeren, incl. meerprijs duurzaamheid/dierwelzijn, met hoge boetes bij overtreding.
- B. Het effect van de vleesproductie op het milieu moet in de winkelprijs van vlees worden verwerkt.
- C. Een consumentenbelasting op vlees of zuivel is een beter beleidsinstrument om rekening te houden met de milieukosten van vleesproductie dan een milieuheffing bij boeren zelf..
- D. Het normale BTW-tarief (van 9% naar 21%) mag ingevoerd worden op vlees als die meerprijs blijvend terug gaat naar veehouders voor duurzaamheids- en/of dierwelzijnsmaatregelen naar keus.
- E. Als een ecotax, accijns of consumentenbelasting op vlees, zuivel of eieren mijn inkomsten verhoogt, zou ik het steunen.

Stellingen consumentenprijs

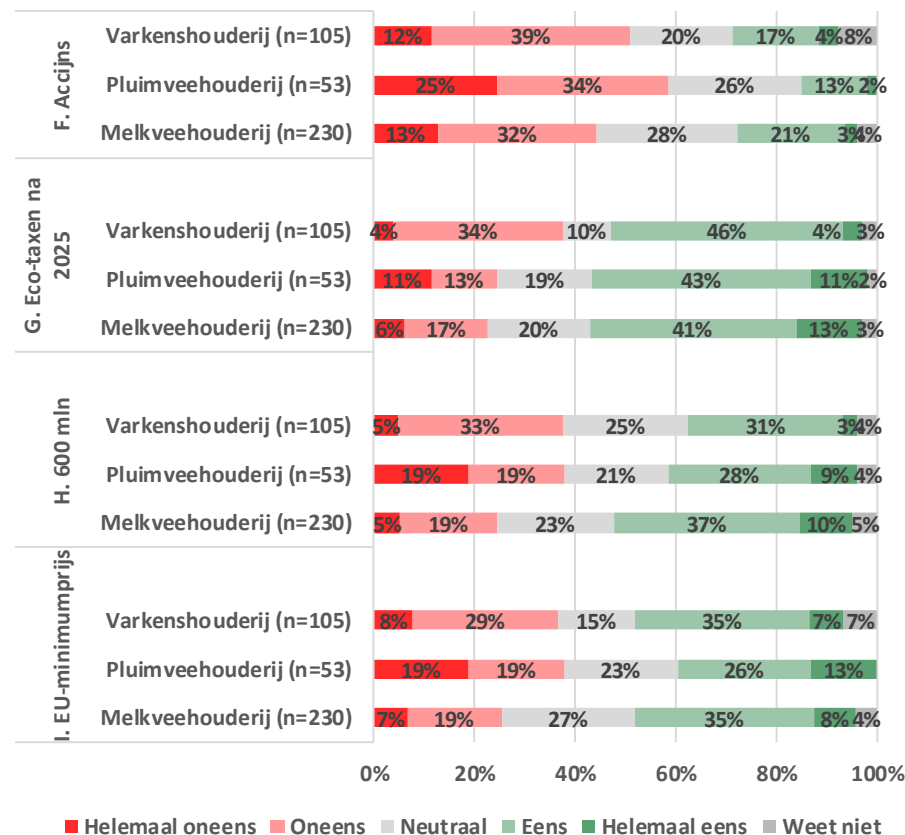
Deel II – Per doelgroep

F. Nederland kende al vanaf de middeleeuwen tot aan de 2e wereldoorlog een accijns op vlees, dat zou ook nu nog prima bij Nederland passen.

G. Ik sta achter het voorstel uit de LTO toekomstvisie 2030 dat er na 2025 eco-taxen op voedsel voor consumenten mogen komen waarbij de heffingsopbrengst terug gaat naar boeren, indien supermarkten geen kostendeekkende meerprijs beloning betalen aan boeren.

H. In het concept landbouwakkoord stond dat boeren 600 mln euro per jaar extra krijgen voor betalingen voor klimaat, water, natuur en dierenwelzijn vergoed uit de voorgestelde consumentenheffingen op voedsel. Een nieuw kabinet moet dat alsnog regelen.

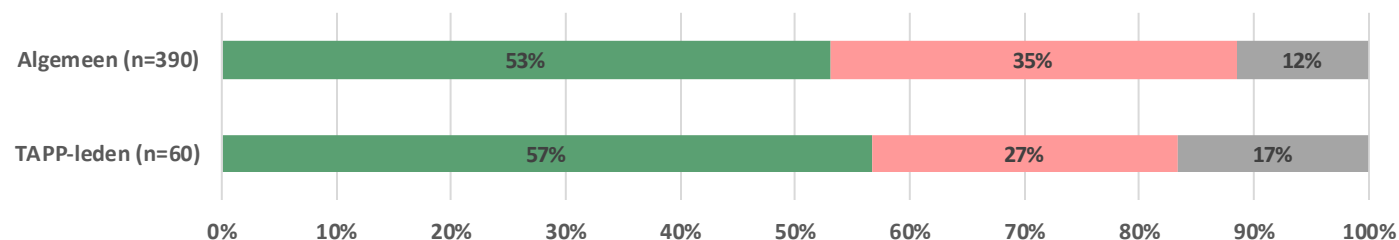
I. Om alle EU-boeren een kostendeekkende prijs inclusief hogere milieu- en dierenwelzijnsseisen te bieden, moet binnen de veehouderij een EU-minimumprijs worden ingevoerd. Dit moet gekoppeld worden met een flexibele productiebeheersing, vergelijkbaar met de eerdere melkquotering.

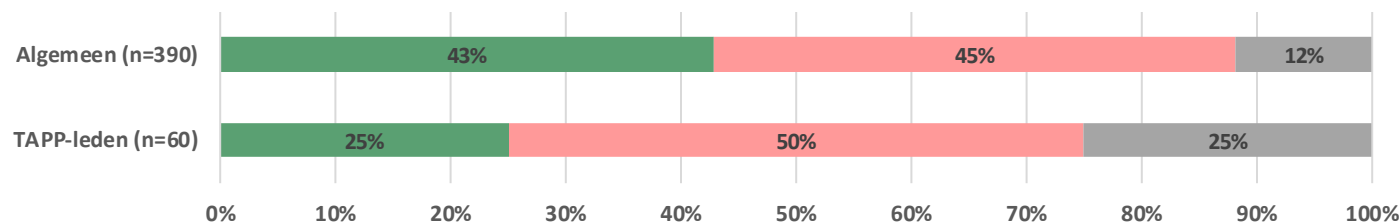
- Onder pluimveehouders is de grootste weerstand te zien tegen een accijns op vlees.

Duits dierwelzijnsplan btw-verhoging

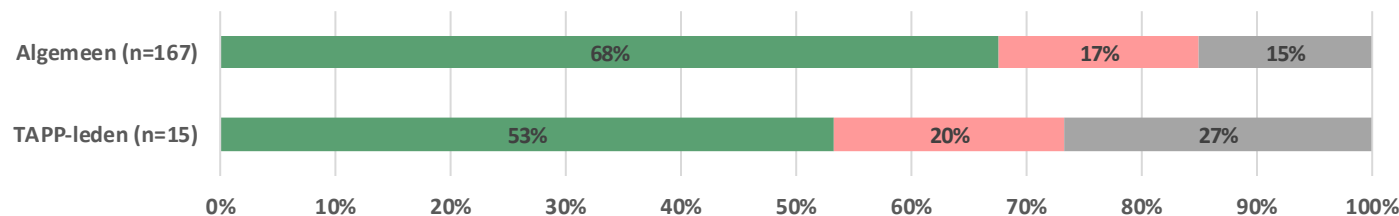
Zou u dit een goed idee vinden voor Nederland?

Levert u ook producten aan voor de Duitse markt?

Zou u ook gebruik willen maken van deze betalingen door de Duitse regering aan u?

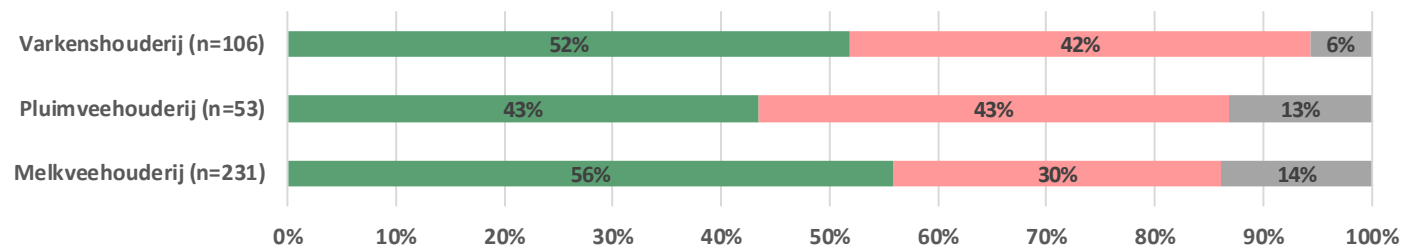

In Duitsland steunen sommige landbouw organisaties de dierenwelzijnsheffing, waarbij consumenten via een BTW verhoging op vlees, zuivel en eieren iets meer betalen. Hierbij wordt de heffingsopbrengst gebruikt om boeren 20 jaar lang te vergoeden voor dier- en milieuvriendelijker stallen, zowel in Duitsland als in het buitenland.

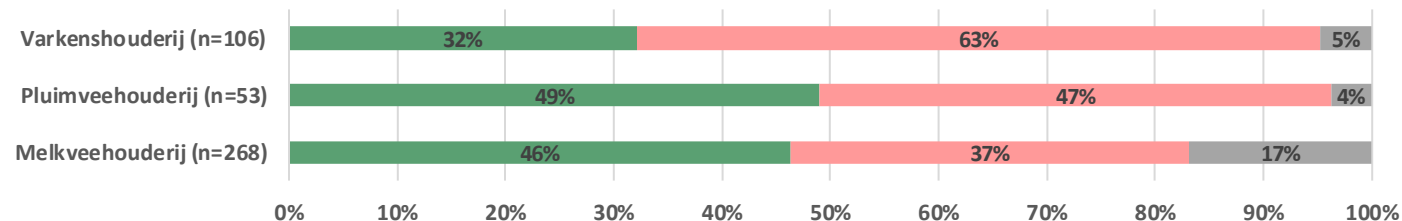
- Een aanzienlijke meerderheid van de veehouders steunt een belastingmaatregel vergelijkbaar met een Duits model waarbij consumenten via een btw-verhoging op vlees, zuivel en eieren iets meer betalen. De opbrengsten hiervan worden gebruikt om boeren te vergoeden voor het bouwen van dier- en milieuvriendelijker stallen.
- Het blijkt dat bijna de helft van alle veehouders voedsel exporteren naar Duitsland en dat de meesten van hen hopen dat mogelijk toekomstige Duitse subsidies voor dier- en milieuvriendelijke stallen dan ook voor hen bedoeld zijn.
- Op de volgende pagina worden de resultaten gesplitst naar doelgroep.

Duits dierwelzijnsplan btw verhoging

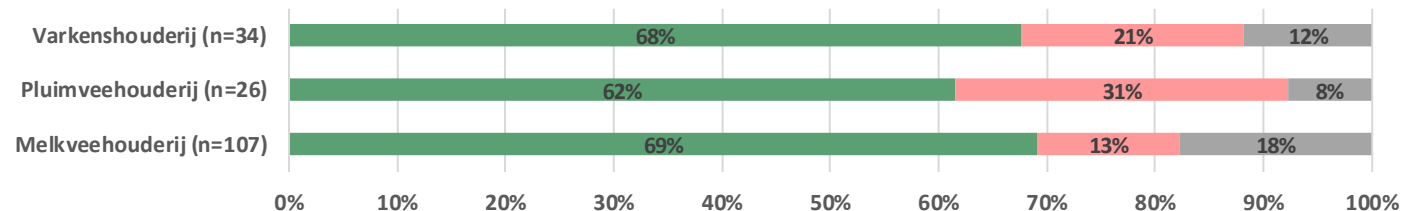
Zou u dit een goed idee vinden voor Nederland?

Levert u ook producten aan voor de Duitse markt?

Zou u ook gebruik willen maken van deze betalingen door de Duitse regering aan u?

- Zowel onder varkenshouders als onder melkveehouders steunt een meerderheid een belastingmaatregel vergelijkbaar met het Duitse model.
- Onder elke doelgroep zou een ruime meerderheid van de respondenten gebruik willen maken van deze Duitse subsidies.

Conclusies realistisch inkomen

Het onderzoek toont aan dat een aanzienlijk deel van de Nederlandse veehouders pleit voor maatregelen die hun inkomen realistischer en duurzamer maken. Zo vindt 82% van de algemene veehouders dat supermarkten wettelijk verplicht zouden moeten worden om een kostendekkende prijs te betalen.

Daarnaast is er brede steun onder veehouders voor het idee dat milieubelastingen op vlees en zuivel door de consument gedragen moeten worden. Hoewel er net geen meerderheid is, zijn er meer voorstanders dan tegenstanders voor het verhogen van de BTW op vlees, mits de extra inkomsten terugvloeien naar veehouders voor milieu- en dierenwelzijnsmaatregelen. Ook steunt 53% van de veehouders een eco-taks op voedsel vanaf 2025, waarbij de opbrengsten teruggaan naar boeren, zoals voorgesteld in de LTO-toekomstvisie 2030.

Duits dierwelzijnsplan

Een belastingmaatregel vergelijkbaar met het Duitse model, waarbij consumenten via een btw-verhoging op vlees, zuivel en eieren bijdragen aan subsidies voor dier- en milieuvriendelijker stallen, kan rekenen op steun van een aanzienlijke meerderheid van de veehouders. Bijna de helft van hen exporteert naar Duitsland en hoopt dat toekomstige Duitse subsidies ook voor hen beschikbaar zijn.

Europese prijsregulatie

Verder is er bij TAPP-leden een meerderheid voor jaarlijkse groene maatregelen gefinancierd uit een consumentenheffing, hoewel dit plan net geen meerderheid heeft onder de algemene veehouders. Ook wordt het idee van Europese prijsregulerende maatregelen door 50% van de TAPP-leden en 43% van de algemene veehouders ondersteund.

Deze resultaten benadrukken de behoefte aan eerlijke compensatie en betere waardering voor de inspanningen van de veehouderij.

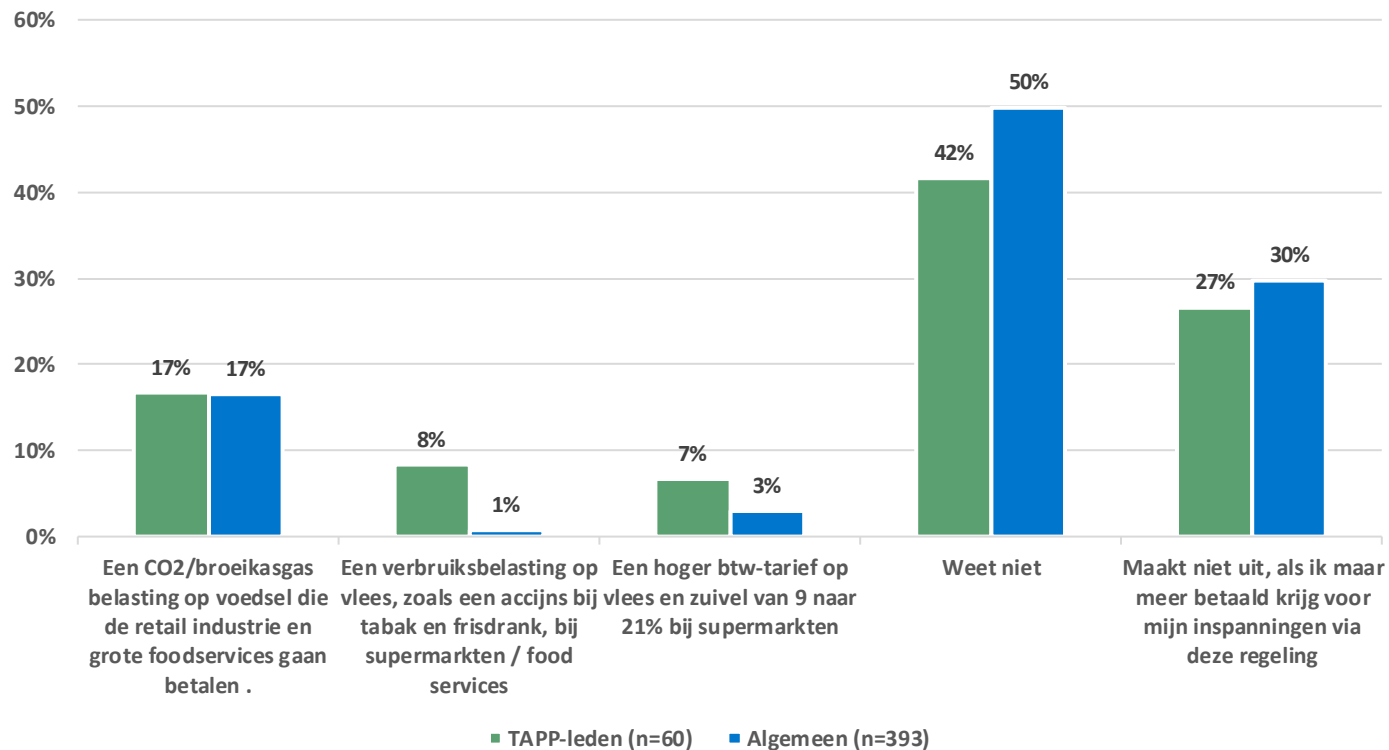
A scenic landscape featuring a traditional windmill in the background, a field with several cows grazing, and two people running on a gravel path in the foreground. The scene is set in a rural area with trees and a wooden bridge in the distance.

RESULTATEN

Duurzaamheids- maatregelen

Eco-belasting

Als er een eco-belasting op voedsel zou worden ingevoerd, waarbij de heffingsopbrengst door de overheid wordt teruggesluisd naar veehouders, dan zou deze liefst de vorm moeten aannemen van: (één antwoord)

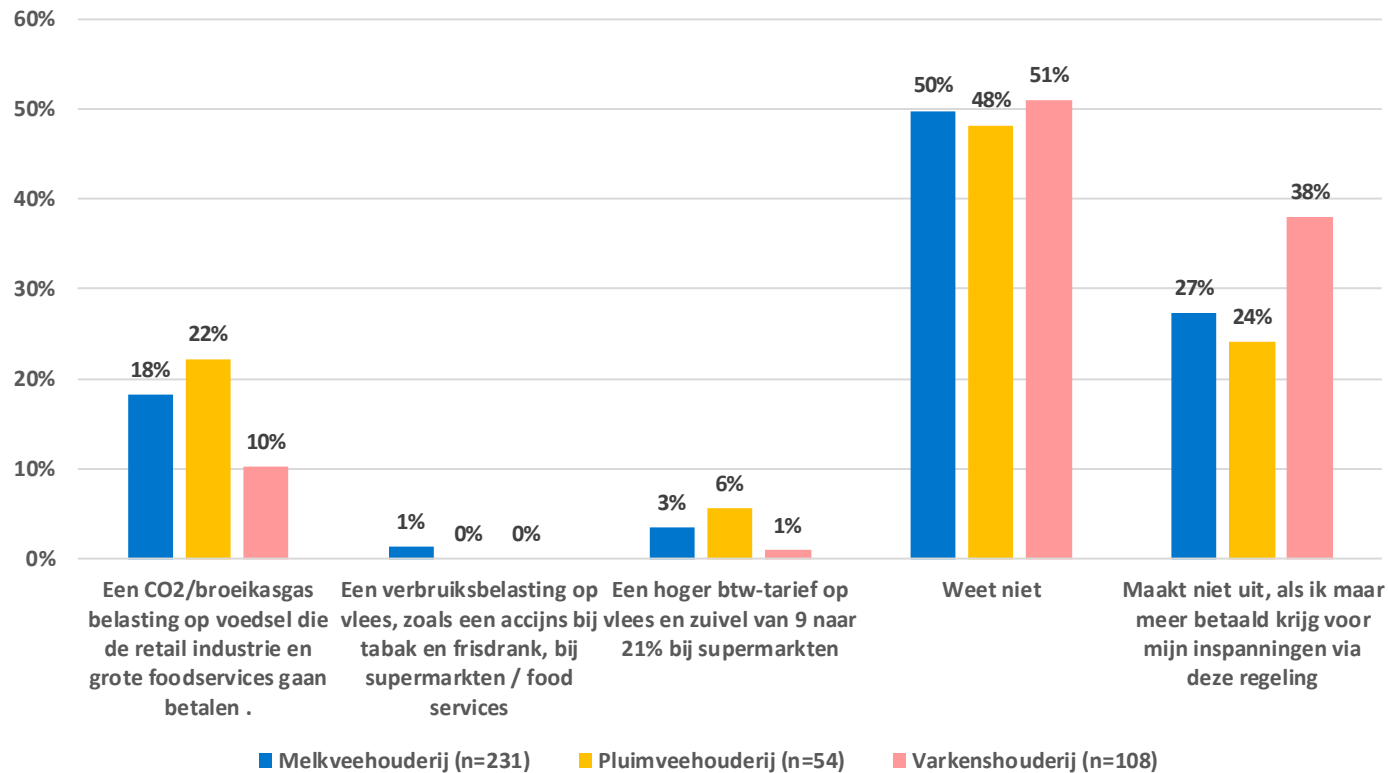

- Het concept Landbouwakkoord bevatte een voorstel voor bijna een verdubbeling van de huidige landbouw subsidies aan boeren, 600 miljoen euro per jaar extra voor natuur, water en klimaat te vergoeden via bijvoorbeeld een consumentenheffing op voedsel.
- Zowel onder TAPP-leden als algemene veehouders steunt 17% een CO2/broeikasgasbelasting op voedsel, die door de retailindustrie en grote foodservices betaald zou worden.
- Een aanzienlijk deel van de respondenten weet niet welke vorm van eco-belasting ze zouden ondersteunen, met 50% van de TAPP-leden en 42% van de algemene veehouders die aangeven het niet te weten.
- 30% van de algemene veehouders en 27% van de TAPP-leden geeft aan dat de specifieke vorm van de belastingregeling hen niet uitmaakt, zolang ze maar meer betaald krijgen voor hun inspanningen.
- Opvallend is de lage steun voor een hoger btw tarief op vlees en zuivel, omdat in de vraag over het Duitse dierwelzijnsplan, het juist gaat om een hoger btw tarief op vlees, zuivel en eieren. Hier was wel een meerderheid voor te vinden van 53%.

Eco-belasting

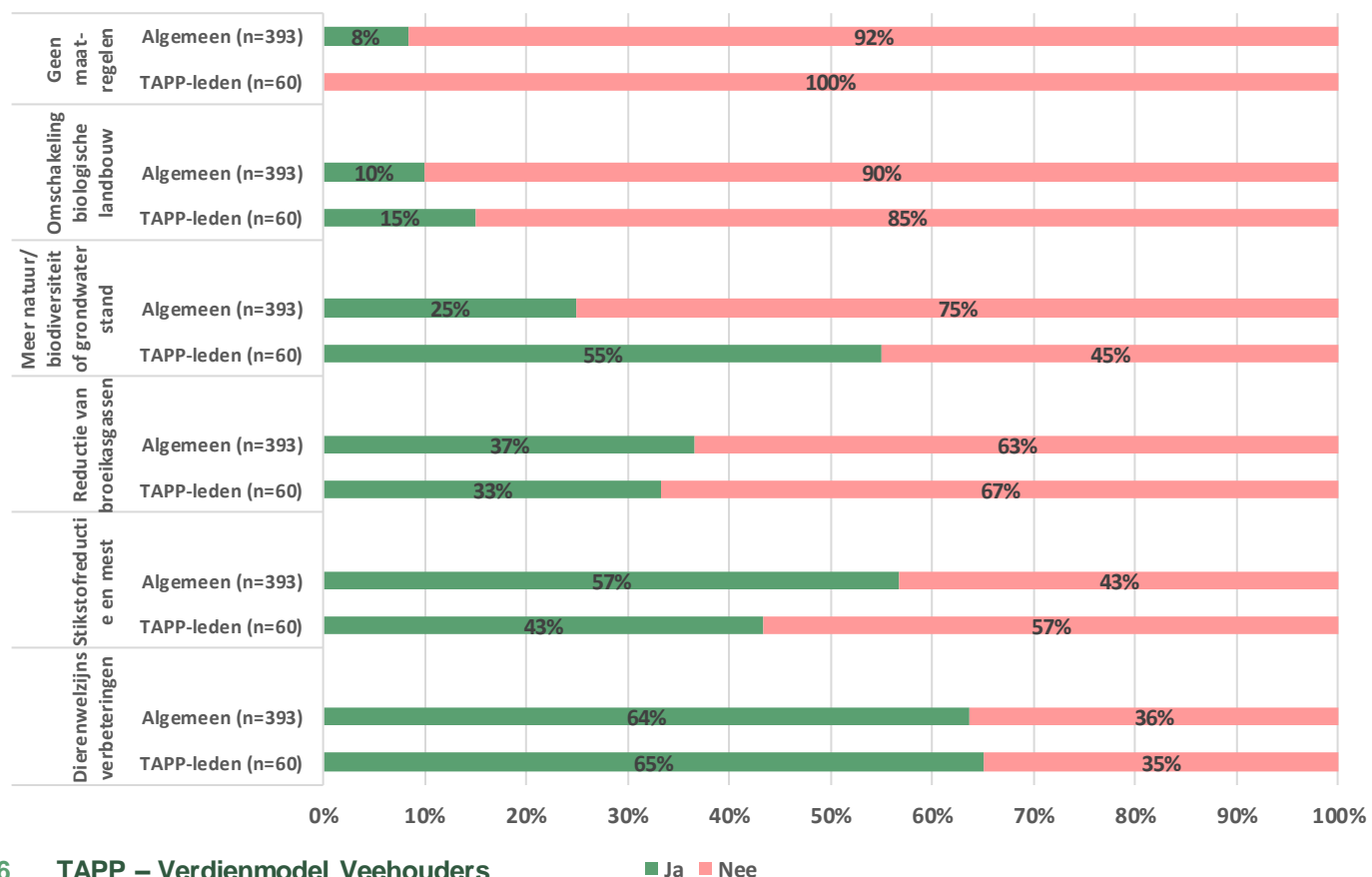
Als er een eco-belasting op voedsel zou worden ingevoerd, waarbij de heffingsopbrengst door de overheid wordt teruggesluisd naar veehouders, dan zou deze liefst de vorm moeten aannemen van: (één antwoord)

- Het concept Landbouwakkoord bevatte een voorstel voor bijna een verdubbeling van de huidige landbouw subsidies aan boeren, 600 miljoen euro per jaar extra voor natuur, water en klimaat te vergoeden via bijvoorbeeld een consumentenheffing op voedsel.
- Onzekerheid is hoog onder alle groepen: 50% van de melkveehouders, 48% van de pluimveehouders en 51% van de varkenshouders geven aan het niet te weten.
- Deze bevindingen benadrukken dat er enige steun is voor specifieke belastingmaatregelen, maar dat er ook een grote mate van onzekerheid en flexibiliteit is onder veehouders zolang hun inkomenspositie verbetert.
- Een broeikasgas heffing op voedsel bij supermarkten en horeca krijgt wat dat betreft de meeste steun.

Aanvullende milieu- en/of dierenwelzijnsmaatregelen

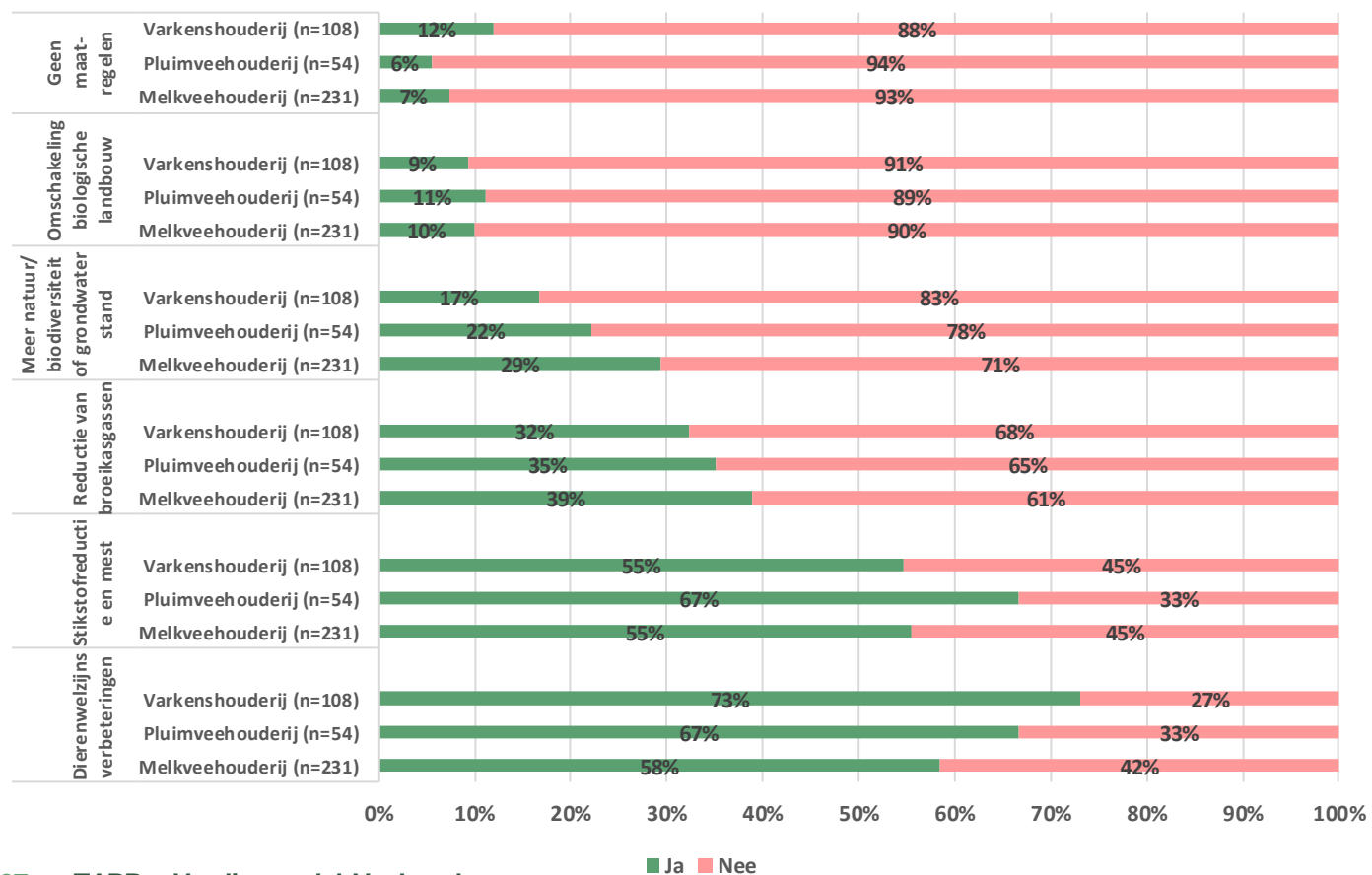
Welke aanvullende milieu- en/of dierenwelzijnsmaatregelen bent u bereid in te voeren in de komende 2 jaar, indien de vergoeding hiervoor uit de markt of door ander overheidsbeleid omhoog gaat?

- De meeste veehouders zijn voornamelijk bereid om dierenwelzijnsverbeteringen en maatregelen op het gebied van stikstofreductie en mest door te voeren indien daar een hogere vergoeding tegenover staat.
- Onder TAPP-leden is de bereidheid met 55% steun groter tot het nemen van maatregelen omtrent natuur of biodiversiteit. In de algemene groep is die steun beperkt tot een kwart. Dit is opvallend, omdat de nieuwe coalitie van PVV, BBB, NSC en VVD recent juist 500 miljoen euro hebben vrijgemaakt voor agrarische natuurmaatregelen, terwijl veehouders in deze enquête aangeven liever geld te zien voor dierenwelzijnsmaatregelen.
- Slechts 8% van de veehouders is geen enkele maatregel bereid te nemen.

Aanvullende milieu- en/of dierenwelzijnsmaatregelen

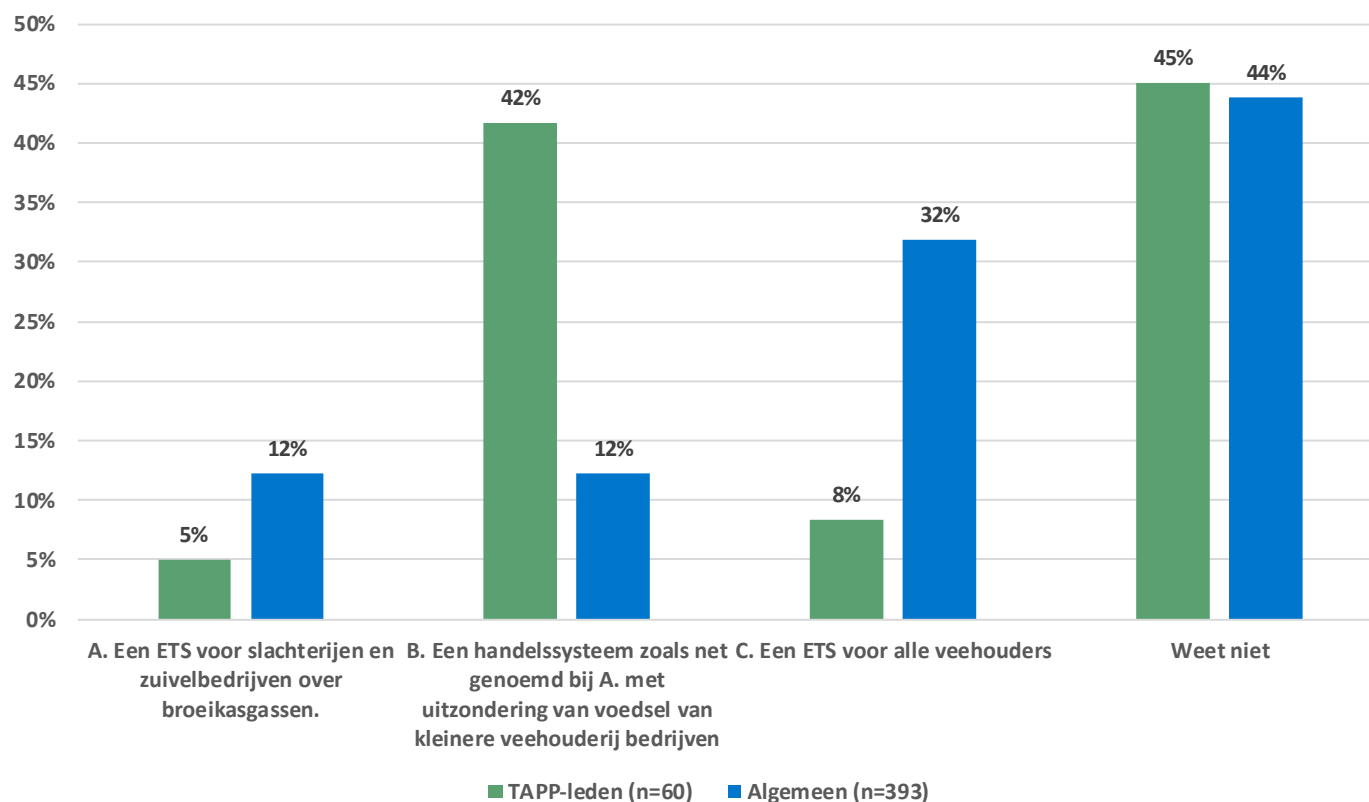
Welke aanvullende milieu- en/of dierenwelzijnsmaatregelen bent u bereid in te voeren in de komende 2 jaar, indien de vergoeding hiervoor uit de markt of door ander overheidsbeleid omhoog gaat?

- Dierenwelzijnsmaatregelen zijn het meest populair onder alle groepen veehouders, als daar extra vergoedingen voor zouden komen uit de markt of via de overheid.

Emissiehandelssysteem voor broeikasgassen

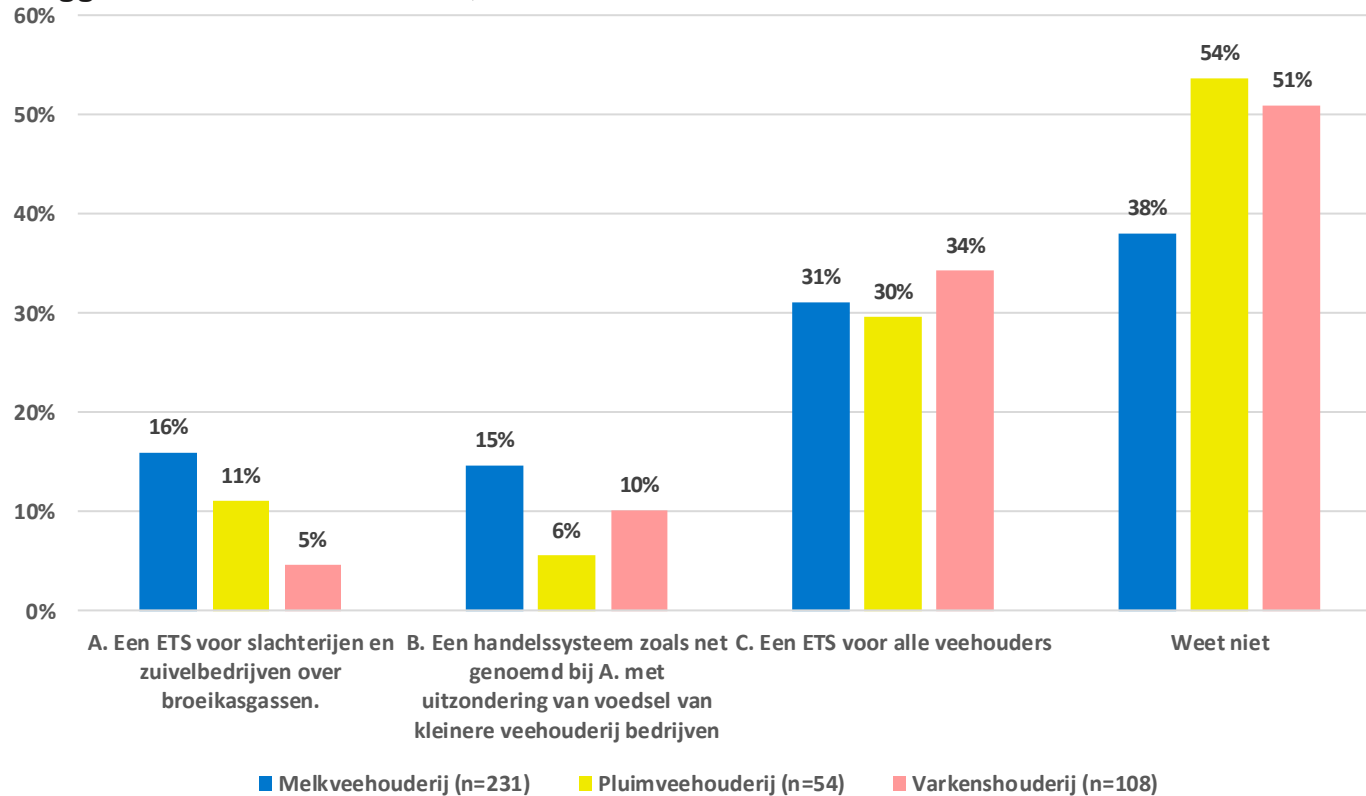
Als dit zou worden ingevoerd, waarbij de ETS opbrengst geheel of grotendeels wordt teruggesluisd naar veehouders, denk ik dat deze de vorm zou moeten aannemen van:

- De EU overweegt de agro-food keten rond 2030 op te nemen in een apart en nieuw Emissiehandelssysteem (ETS) voor broeikasgassen. In zo'n systeem daalt het emissieplafond jaarlijks en kunnen agro-food bedrijven emissierechten onderling verhandelen (wie 'schoon' produceert, kan zo geld verdienen).
- Vanuit de algemene groep veehouders geeft een grote groep aan dat deze voor alle veehouders zou moeten gelden.
- Een aanzienlijke groep met 44% van de veehouders, weet niet welke vorm het ETS zou moeten aannemen.
- Bij de TAPP-leden is er relatief veel steun voor een ETS systeem voor voedselbedrijven met uitzondering van voedsel van kleine bedrijven. Dit is ook het standpunt van TAPP Coalitie.

Emissiehandelssysteem voor broeikasgassen

Als dit zou worden ingevoerd, waarbij de ETS opbrengst geheel of grotendeels wordt teruggesluisd naar veehouders, denk ik dat deze de vorm zou moeten aannemen van:

- De EU overweegt de agro-food keten rond 2030 op te nemen in een apart en nieuw Emissiehandelssysteem (ETS) voor broeikasgassen. In zo'n systeem daalt het emissieplafond jaarlijks en kunnen agro-food bedrijven emissierechten onderling verhandelen (wie 'schoon' produceert, kan zo geld verdienen).
- De onzekerheid is hoog onder alle groepen maar melkveehouders weten vaker een keuze te maken voor een bepaald type ETS.
- Opvallend is dat de optie 'ETS voor alle veehouders' vaker gekozen wordt dan de optie 'ETS voor slachterijen en zuivelfabrieken. In EU verband hebben landbouw organisaties voor jonge boeren een voorkeur uitgesproken voor de optie ETS bij voedselbedrijven. Dan hoeven veehouders de administratie en kosten van een ETS niet of minder te betalen.

Heffingsopbrengsten terugsluizen

Stel, er komt een consumentenheffing op voedsel, waar zouden de heffingsopbrengsten dan aan besteed moeten worden? Totaal – Deel 1

A. U krijgt €50.000,- per integraal duurzame melkveestal, €300.000,- per integraal duurzame varkensstal of €600.000,- per integraal duurzame pluimveestal.

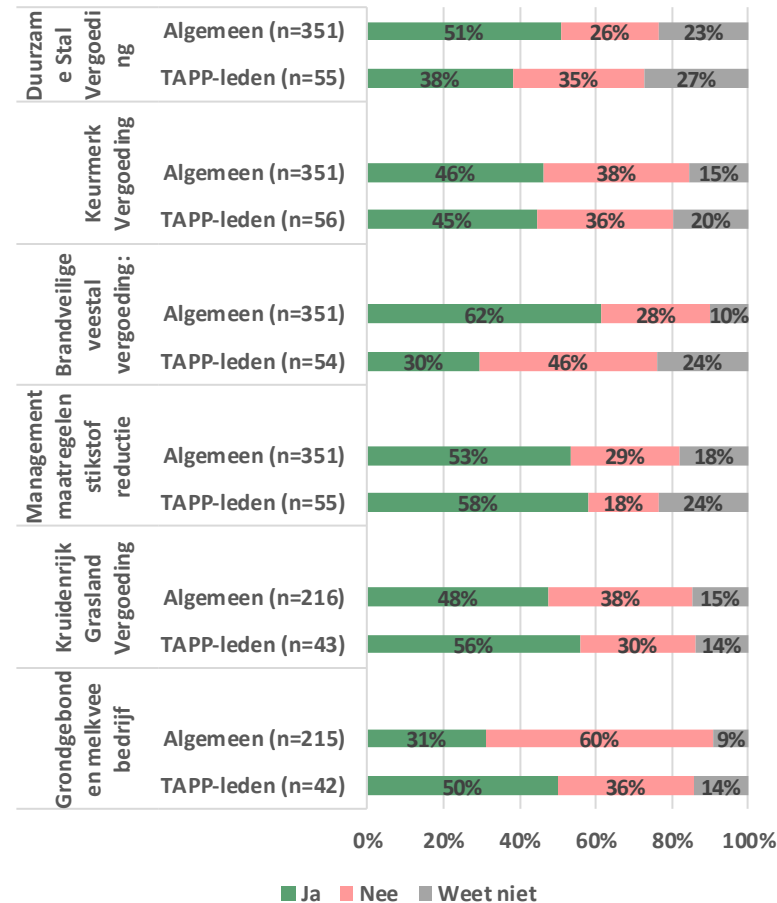
B. U krijgt €0,01 per ei, €0,10 per vleeskip, €10,- per vleesvarken, dat het keurmerk 3 sterren Beter Leven krijgt. €0,04- per liter melk extra voor Planetproof of AH Beter.

C. U krijgt max €20.000,- per bedrijf subsidie voor het brandveilig maken van veestallen.

D. U krijgt een vergoeding van €1.000,- per ha bij toepassing certificatie managementmaatregelen zoals laag ureumgetal melk en veel weidegang.

E. U krijgt eenmalig €300,- per ha voor het inzaaien van kruidenrijk grasland en jaarlijks €100,- per ha kruidenrijk grasland voor opbrengstderving.

F. U krijgt €5.000,- per jaar als u minder mest plaatst dan het wettelijk maximum op het eigen bedrijf; u voert geen mest af.

- Subsidies voor brandveilige stallen, duurzame stallen, managementmaatregelen hebben de voorkeur van een meerderheid van de veehouders. Subsidies voor kruidenrijk grasland krijgen steun van bijna een meerderheid, bij de TAPP-leden is dat 56%.

Heffingsopbrengsten terugsluizen

Stel, er komt een consumentenheffing op voedsel, waar zouden de heffingsopbrengsten dan aan besteed moeten worden? Totaal – Deel 2

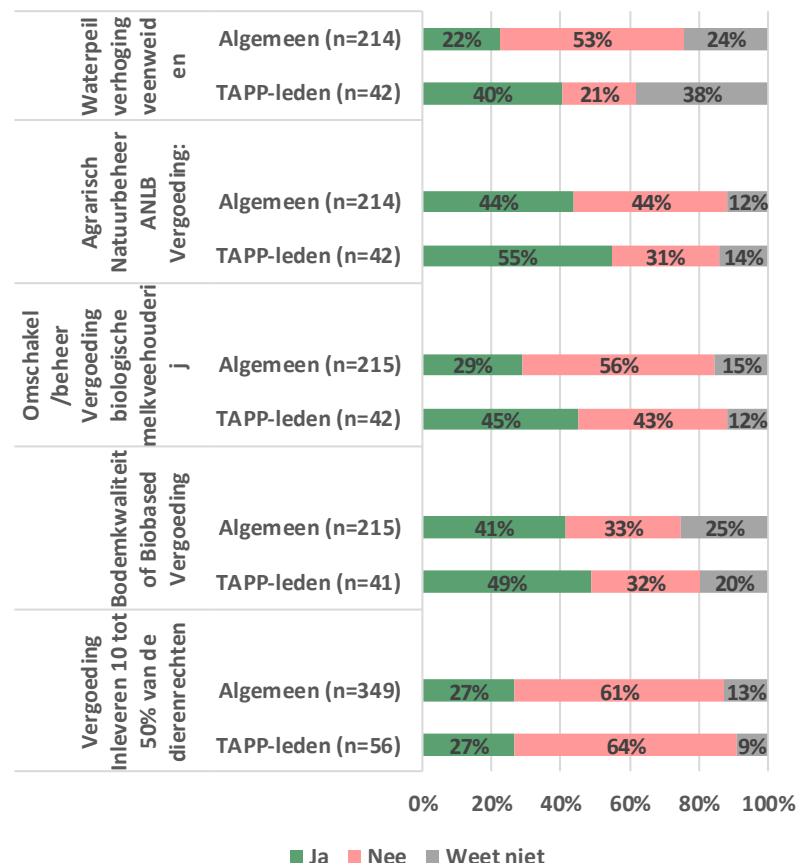
G. U krijgt een vergoeding van €1.000,- per ha per jaar voor verhoging van het waterpeil.

H. U krijgt €1.400,- per ha en/of Landschapselementen Vergoeding: €10.000,- per ha voor aanleg van landschapselementen als houtwallen, voedselbossen en daarna €2.160,- per jaar voor jaarlijkse beheerkosten.

I. U krijgt €600,- per ha in omschakel jaren en €300,- per ha voor reeds omschakelde grond.

J. U krijgt €100,- per ha voor verhoging van het organische stofgehalte in de bodem of €875,- per ha voor Biobased bouwmaterialen en CO2 vastlegging- en stimuleringspremie telers.

K. U krijgt 35% boven de gemiddelde marktprijs voor varkens-, pluimvee of fosfaatrechten, die u vrijwillig inlevert aan de overheid. U levert een deel van de rechten in, hierdoor ontstaat meer leefruimte voor dieren en komt u mogelijk in aanmerking voor keurmerksystemen die leiden tot een hogere prijs.

- Deze bevindingen tonen aan dat de algemene groep veehouders het meest steun geeft aan praktische en direct toepasbare maatregelen zoals brandveiligheid, verduurzaming van de stal, landschapselementen en managementmaatregelen stikstofreductie, terwijl er minder steun is voor maatregelen die mogelijk ingrijpender zijn of specifieke veranderingen in de bedrijfsvoering vereisen, zoals waterpeilverhoging en fosfaatrechten inlevering.

- Onder varkenshouders (POV) is het percentage dat een deel van de dierenrechten tegen betaling wil inleveren het hoogst met 33% en bij NAJK leden het laagst (9%, met LTO leden in het midden (27%). Van de LTO-leden heeft 29% interesse om te schakelen naar biologische landbouw bij bovengenoemde steunpakketten. Bij NAJK-ers is dit zelfs 38%.

- In het concept landbouw akkoord stond een voorstel om 600 miljoen euro per jaar terug te sluisen uit consumentenheffingen op voedsel naar boeren voor ecosysteemdiensten (o.a. natuur- en landschapsbeheer, kruidenrijk grasland, waterpeil verhoging, omschakeling naar biologische landbouw en integraal duurzame stallen). In het nieuwe Hoofdlijnen akkoord (PVV, BBB, NSC, VVD) is 500 miljoen euro per jaar uitgetrokken om dit type maatregelen te financieren. De enquête geeft aan dat hier groot draagvlak voor is.

Heffingsopbrengsten terugsluizen

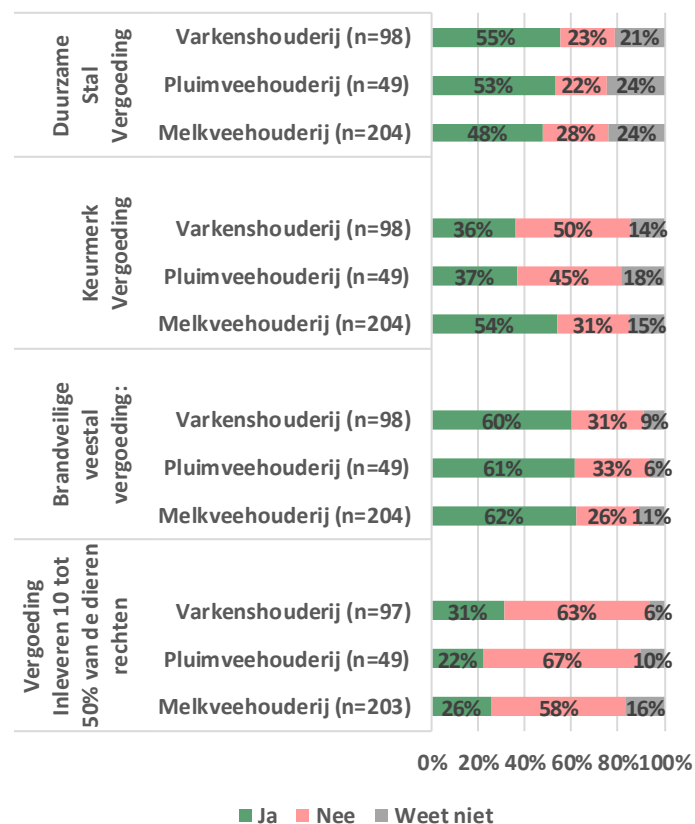
Stel, er komt een consumentenheffing op voedsel, waar zouden de heffingsopbrengsten dan aan besteed moeten worden? – per doelgroep

A. U krijgt €50.000,- per integraal duurzame melkveestal, €300.000,- per integraal duurzame varkensstal of €600.000,- per integraal duurzame pluimveestal.

B. U krijgt €0,01 per ei, €0,10 per vleeskip, €10,- per vleesvarken, dat het keurmerk 3 sterren Beter Leven krijgt. €0,04- per liter melk extra voor Planetproof of AH Beter.

C. U krijgt max €20.000,- per bedrijf subsidie voor het brandveilig maken van veestallen.

F. U krijgt 35% boven de gemiddelde marktprijs voor varkens-, pluimvee of fosfaatrechten, die u vrijwillig inlevert aan de overheid. U levert een deel van de rechten in, hierdoor ontstaat meer leefruimte voor dieren en komt u mogelijk in aanmerking voor keurmerksystemen die leiden tot een hogere prijs.

- Een subsidie voor brandveilig maken van stallen zien zo'n 60% van de veehouders wel zitten.
- Onder melkveehouders wordt de keurmerkvergoeding door een meerderheid van de respondenten gewaardeerd.
- Het vrijwillig tegen betaling inleveren van een deel van de dierenrechten wordt door 27% van de respondenten gewaardeerd. Dit percentage is het hoogst onder varkenshouders.

Conclusies duurzaamheidsmaatregelen

Het concept Landbouwakkoord stelt voor om landbouwsubsidies bijna te verdubbelen met 600 miljoen euro per jaar extra voor natuur, water en klimaat, gefinancierd door een consumentenheffing op voedsel. Veehouders hebben echter uiteenlopende meningen over de beste invulling van eco-belastingen, zoals consumentenheffingen op voedsel. Een deel steunt een CO2/broeikasgasbelasting, maar veel veehouders weten niet welke vorm van eco-belasting ze zouden willen. Er heerst veel onzekerheid, en een aanzienlijke groep geeft aan dat de vorm van de belastingregeling hen niet uitmaakt, zolang hun inkomenspositie maar verbetert. De enige variant van een eco-belasting die steun heeft van een meerderheid van veehouders is het Duitse dierenwelzijns model van btw-verhoging op vlees, zuivel en eieren.

Aanvullende maatregelen

De bereidheid om aanvullende milieu- en dierenwelzijnsmaatregelen te nemen hangt sterk af van de compensatie die veehouders hiervoor ontvangen. De meeste veehouders zijn bereid om maatregelen te nemen op het gebied van dierenwelzijn, stikstofreductie en mestbeheer, mits er een hogere vergoeding tegenover staat. TAPP-leden zijn bereidwilliger om in te zetten op natuur en biodiversiteit.

ETS

Wat betreft een nieuw Emissiehandelssysteem (ETS) voor broeikasgassen, overweegt de EU om de agro-food keten hierin op te nemen. Hoewel een deel van de veehouders hiervoor openstaat, weet een grote groep niet welke vorm dit zou moeten aannemen. Over het algemeen geven veehouders de voorkeur aan praktische en direct toepasbare maatregelen, terwijl ingrijpendere veranderingen minder steun krijgen. Bij de TAPP-leden is er relatief veel steun voor een ETS variant waarbij niet boeren, maar slachterijen en zuivelfabrieken opgenomen worden in een Emissiehandel systeem, en een jaarlijks dalend plafond met CO2-rechten die onderling verhandeld kunnen worden.

RESULTATEN

Mening van de veehouder

Stellingen

Mening over milieu- en prijsmaatregelen

a. Ik zie overeenkomsten tussen CO2 belastingen voor energie en transportbrandstoffen en een consumentenbelasting op vlees of zuivel.

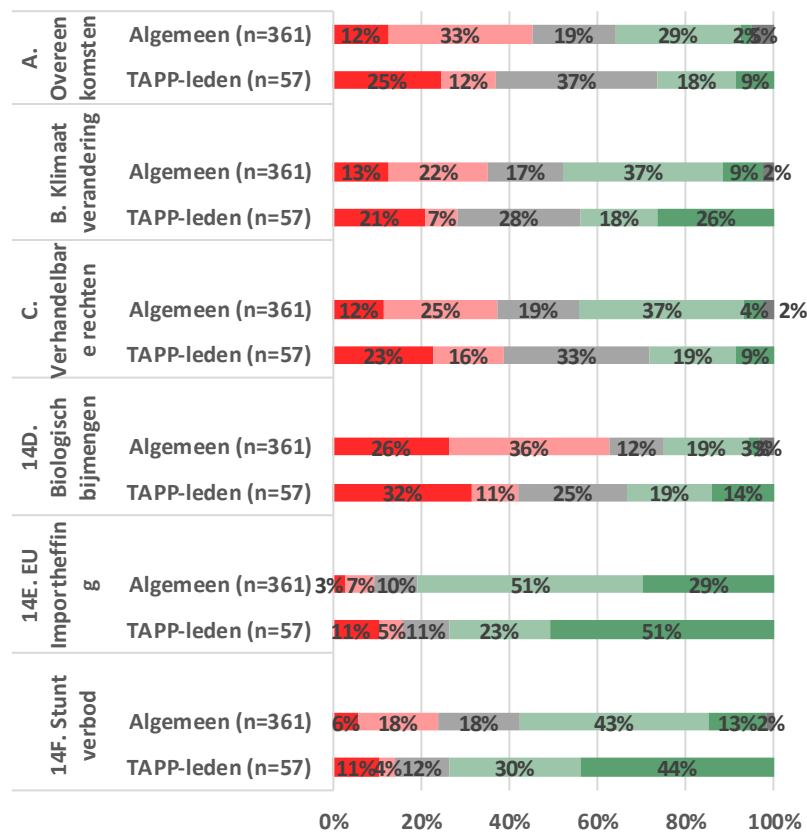
b. Klimaatverandering is een serieus probleem. Dit heeft nu al nadelig effect op melk/vleesproductie en hogere veevoerkosten. Dat moet niet nog erger worden.

c. Het VVD voorstel voor verhandelbare stikstofrechten, zodat rechten verhandeld kunnen worden bij een dalend plafond, wie schoner dan gemiddeld produceert, verdient geld. Dit vind ik een goed voorstel.

d. Voedselbedrijven in NL/EU mogen verplicht worden een groeiend percentage biologisch voedsel bij te mengen (bijv. 10% biologische melk, graan en gehakt) en boeren hiervoor een (verplicht) kostendekkende meerprijs te betalen.

e. De EU mag een importheffing invoeren voor soja, vlees, eieren en zuivel, als die met lagere milieu- of dierenwelzijnsstandaarden zijn geproduceerd dan in de EU zelf.

f. Mijn sector organisatie mag zich inzetten voor een stuntverbod op vlees bij alle supermarkten; stunten leidt tot een slechtere onderhandelingsposities voor boeren om een hogere prijs te krijgen

■ Helemaal oneens ■ Oneens ■ Neutraal ■ Eens ■ Helemaal eens ■ Weet niet

- Een meerderheid van de veehouders vindt dat hun sectororganisatie zich mag inzetten voor een stuntverbod op vlees bij supermarkten, zoals bij Jumbo, aangezien dit stunten leidt tot een slechtere onderhandelingspositie voor boeren.
- Daarnaast ziet een grote meerderheid van 80% van de veehouders graag een Europese importheffing voor producten uit landen met lagere milieu- of dierenwelzijnsstandaarden.
- Veehouders zien daarentegen maar weinig in het verplicht bijmengen van biologisch voedsel. Het VVD voorstel voor verhandelbare stikstofrechten krijgt iets meer steun, maar geen meerderheid. Bij de varkenshouders van POV is die meerderheid er wel.
- Er zijn iets meer veehouders die klimaatverandering serieus nemen omdat ze nadelige effecten ervan ondervinden, dan dat er veehouders zijn die dit niet doen.
- Van de leden van LTO-Nederland zegt 52% klimaatverandering serieus te nemen en dat er nu al nadelige effecten te merken zijn die niet erger moeten worden.

Stellingen

Per doelgroep

a. Ik zie overeenkomsten tussen CO2 belastingen voor energie en transportbrandstoffen en een consumentenbelasting op vlees of zuivel.

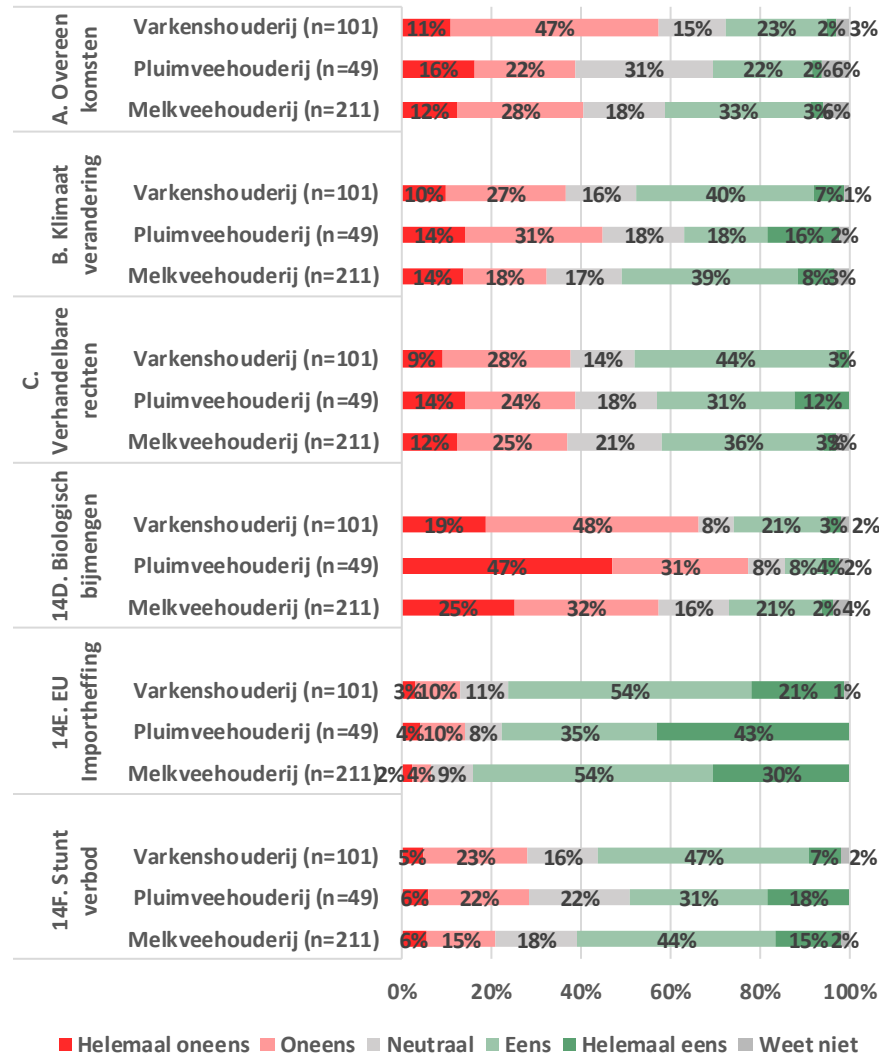
b. Klimaatverandering is een serieus probleem. Dit heeft nu al nadelig effect op melk/vleesproductie en hogere veevoerkosten. Dat moet niet nog erger worden.

c. Het VVD voorstel voor verhandelbare stikstofrechten, zodat rechten verhandeld kunnen worden bij een dalend plafond, wie schoner dan gemiddeld produceert, verdient geld. Dit vind ik een goed voorstel.

d. Voedselbedrijven in NL/EU mogen verplicht worden een groeiend percentage biologisch voedsel bij te mengen (bijv. 10% biologische melk, graan en gehakt) en boeren hiervoor een (verplicht) kostendekkende meerprijs te betalen.

e. De EU mag een importheffing invoeren voor soja, vlees, eieren en zuivel, als die met lagere milieu- of dierwelzijnsstandaarden zijn geproduceerd dan in de EU zelf.

f. Mijn sector organisatie mag zich inzetten voor een stuntverbod op vlees bij alle supermarkten; stunten leidt tot een slechtere onderhandelingsposities voor boeren om een hogere prijs te krijgen

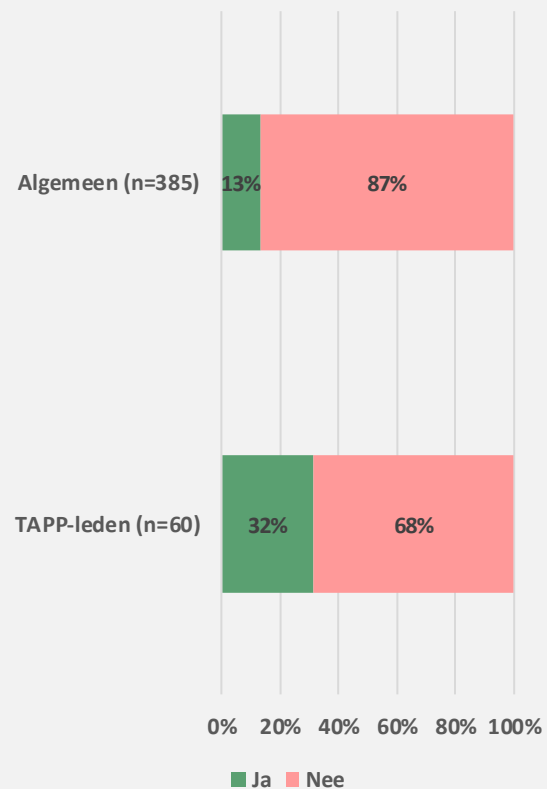
- Met name bij melkveehouders is er heel erg veel steun voor een EU importheffing op zuivel, soja, vlees en eieren, die met lagere standaarden zijn geproduceerd dan in de EU zelf.
- Ook is bij melkveehouders de steun het grootst voor een stuntverbod op vlees bij alle supermarkten.

Bekendheid TAPP Coalitie

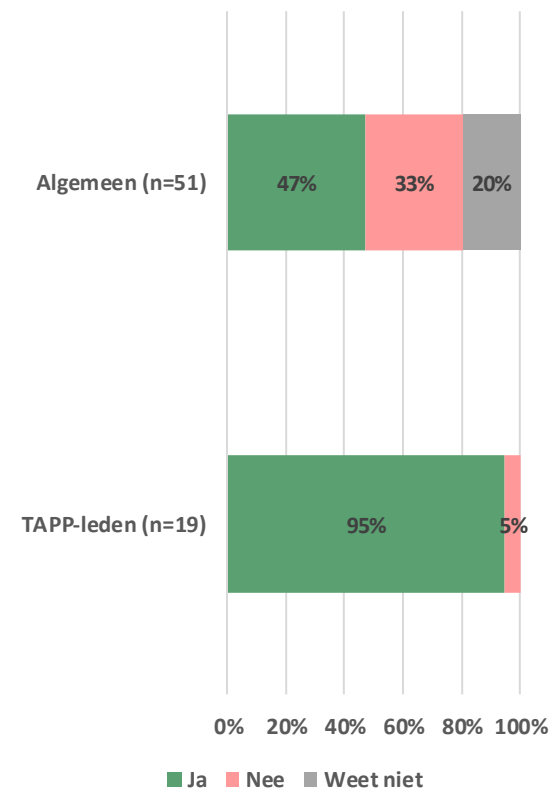
TAPP Coalitie is nog niet erg bekend bij veehouders; slechts 13% van de respondenten heeft er wel eens van gehoord. Onder veehouders die lid zijn van bij de TAPP Coalitie of een bij GroenBoerenPlan aangesloten belangenorganisaties, is de bekendheid met 32% iets groter, maar ook daar valt nog winst te behalen.

Aan respondenten die de TAPP Coalitie kennen, is gevraagd of hun belangenorganisatie mag samenwerken met de TAPP Coalitie. Onder leden van organisaties waar dit nu al gebeurt, zegt 95% dat dit mag. Onder algemene veehouders geeft bijna de helft aan dat dit mag.

Heeft u wel eens gehoord van de TAPP Coalitie?

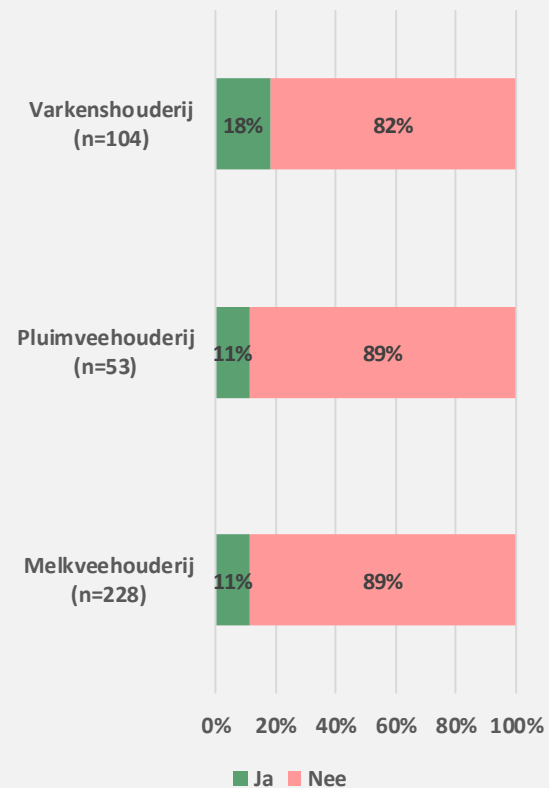
Vindt u dat de organisatie waar u lid van bent (vaker) mag samenwerken met TAPP Coalitie?

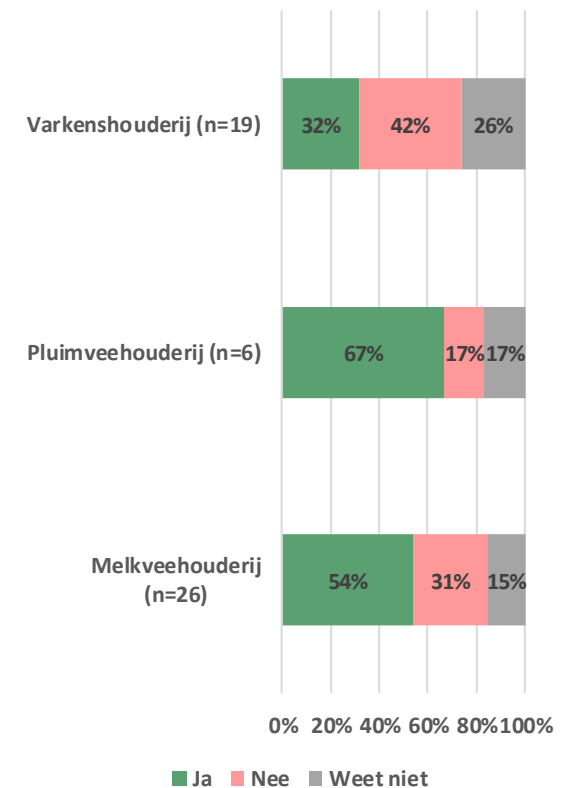
Bekendheid TAPP Coalitie

- De bekendheid van de TAPP Coalitie onder algemene veehouders is vrij laag in alle doelgroepen (13%).
- Bij de veehouders wiens organisatie partner is van TAPP Coalitie of bij GBP is aangesloten is een derde bekend met TAPP Coalitie. Binnen die groep is 95% akkoord dat hun sector organisatie met TAPP Coalitie samenwerkt.
- Van de melkveehouders en pluimveeouders die bekend zijn met TAPP Coalitie (11% van het totaal) is een meerderheid positief over samenwerking met TAPP Coalitie door hun sectororganisatie.
- Onder varkenshouders is er de meeste weerstand tegen samenwerking met de TAPP Coalitie.

Heeft u wel eens gehoord van de TAPP Coalitie?

Vindt u dat de organisatie waar u lid van bent (vaker) mag samenwerken met TAPP Coalitie?

Conclusies duurzaamheidsmaatregelen

Een meerderheid van de veehouders steunt het idee dat hun sectororganisatie zich moet inzetten voor een stuntverbod op vlees bij supermarkten. Ze geloven dat dit stunts leidt tot een slechtere onderhandelingspositie voor boeren. Daarnaast is er brede steun voor een Europese importheffing op producten uit landen met lagere milieu- of dierenwelzijnsstandaarden. Veehouders tonen echter weinig interesse in het verplicht bijmengen van biologisch voedsel.

TAPP Coalitie

De TAPP Coalitie is nog niet wijdverbreid bekend; slechts 13% van de veehouders heeft er ooit van gehoord. Bij leden van bij de TAPP Coalitie of GroenBoerenPlan (GBP) aangesloten organisaties is de bekendheid iets hoger, met 32%.

Bijna de helft van de algemene veehouders die bekend zijn met de TAPP Coalitie geeft aan dat hun belangenorganisatie mag samenwerken met deze coalitie. Bij melkveehouders is die steun 54% en pluimveehouders 67%. Onder leden van organisaties die al samenwerken met de TAPP Coalitie steunt 95% deze samenwerking.

Weerstand in de sector

Er is echter aanzienlijke weerstand tegen samenwerking met de TAPP Coalitie onder varkenshouders, wat wijst op sector gebonden verschillen in perceptie en acceptatie van deze organisatie.

Deze conclusies tonen aan dat veehouders pragmatische maatregelen steunen die hun economische positie versterken, terwijl er gemengde gevoelens en lage bekendheid zijn met de TAPP Coalitie. Desondanks wordt volgens de uitslag van deze enquête toch een aantal van de voorstellen van TAPP Coalitie in meerderheid gesteund. Hieronder bevinden zich het Duitse dierenwelzijnsplan met btw-verhoging op vlees en zuivel, het voorstel uit de LTO- toekomstvisie 2030 dat er na 2025 eco-taxen op voedsel voor consumenten mogen komen, waarbij de heffingsopbrengst terug gaat naar boeren en EU importheffingen op vlees, zuivel en soja uit landen met lagere milieu en dierwelzijnseisen dan in de EU.

Jesper Kroondijk

jesper.kroondijk@prosu.nl

Prosu Databased Marketing
Eskimolaan 13
8252 AS Dronten
www.prosu.nl

PROSU IS LID VAN:

